

PROVINCIAAL VERSLAG

2013

OVER DE

FINANCIËLE POSITIE

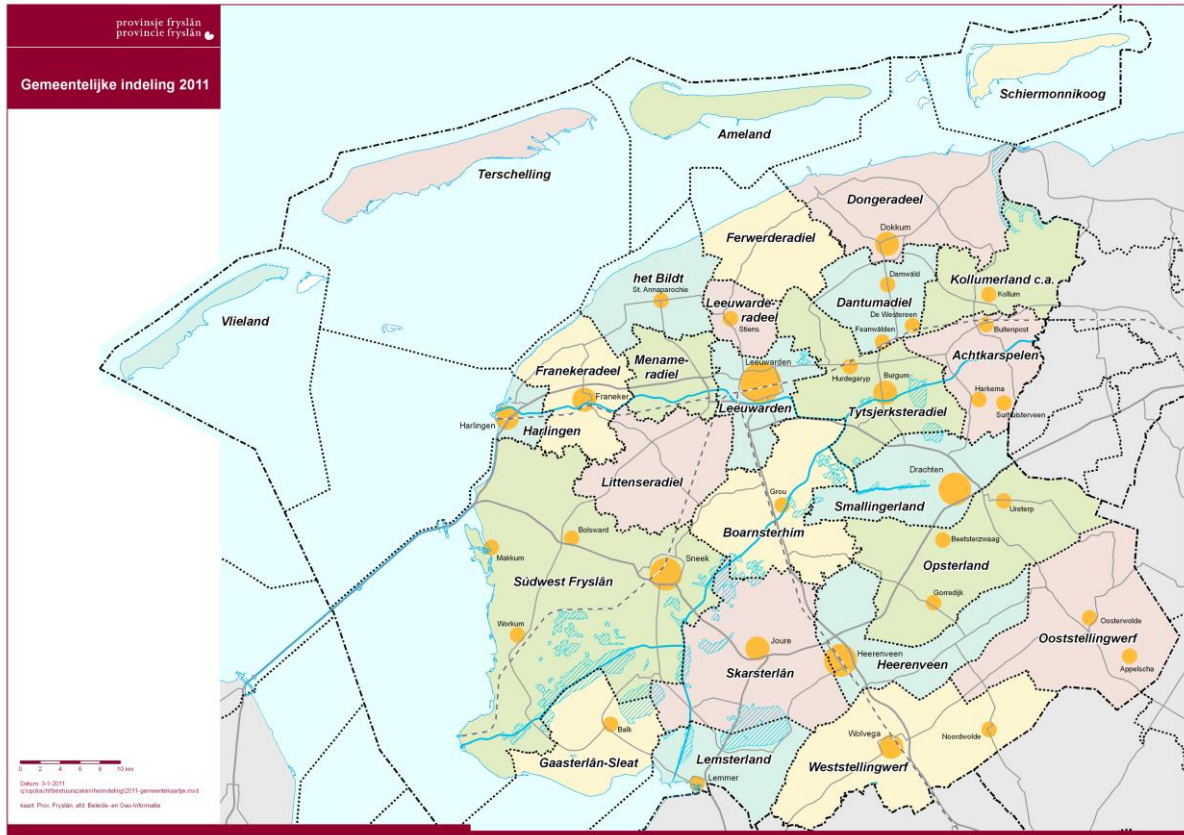
VAN DE

GEMEENTE

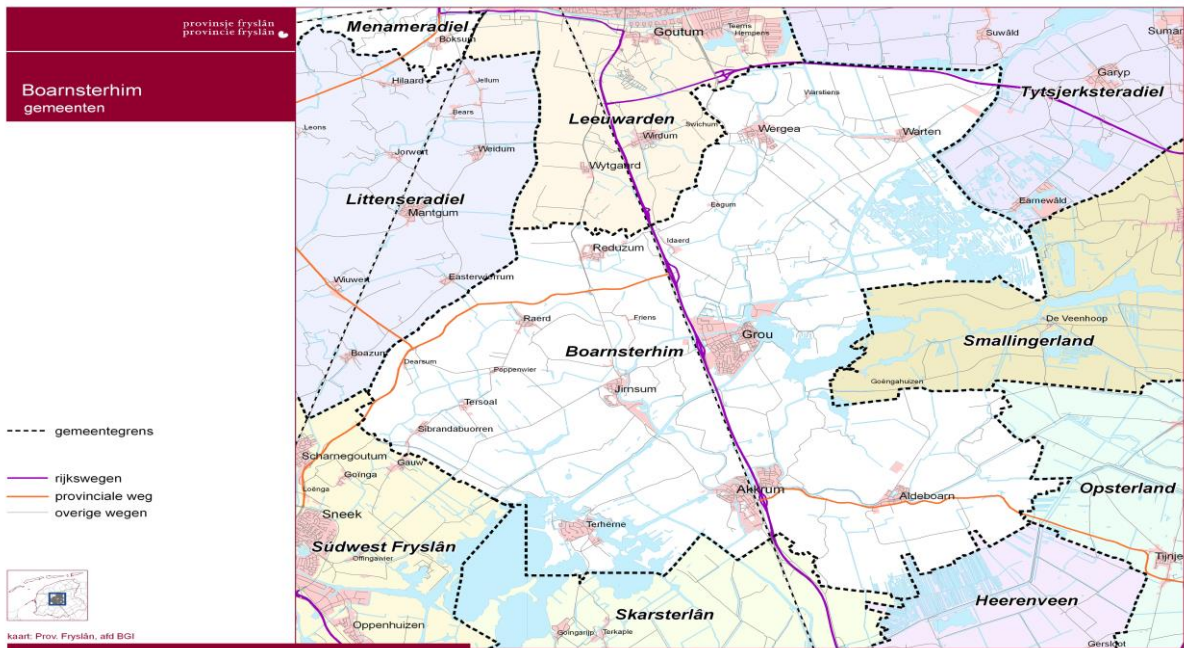
BOARNSTERHIM

*Provincie Fryslân
Afdeling SOBD
Onderdeel financieel toezicht
Henk Kemper*

Gemeenten in de provincie Fryslân.

Regio Boarnsterhim

INHOUDSOPGAVE

0.	Samenvatting en advies	7
1.	Inleiding en karakteristiek van de gemeente Boarnsterhim	
1.0	Inleiding	9
1.1	Korte terugblik	9
1.2	Algemene karakteristiek	10
1.3	Sociale en fysieke structuur	10
1.4	Bevolkingsontwikkeling	10
1.5	Herindeling	11
2.	Toetsing aan formele voorschriften	13
2.0	Inleiding	13
2.1	Algemene voorschriften	13
2.2	(Meerjaren) begroting 2013	13
2.3	Belastingpakket 2013	13
2.4	Conclusie	16
3.	Beschrijving jaarrekening 2011	17
3.0	Inleiding	17
3.1	Jaarrekeningsresultaat 2011	19
3.2	Algemene en bestemmingsreserves	20
3.3	Conclusie	
4.	Projecten en grondbedrijf	21
4.0	Inleiding	21
4.1	Grondexploitatie	22
4.2	Conclusie	
5.	Beschrijving begroting 2013	
5.0	Inleiding	23
5.1	Primitieve Begroting 2013	24
5.2	Ratio's	25
5.3	Conclusie	26
6.	Toezicht	
6.0	Inleiding	29
6.1	Financieel toezicht 2012	29
Bijlagen		
I	Samenstelling bestuur en kerngegevens gemeente Boarnsterhim	33
II	Begrotingswijzigingen 2012	35

0 Samenvatting en advies

Als gevolg van artikel 20 van het Besluit financiële verhouding rijk-gemeenten geven wij in dit provinciaal verslag ons advies over de financiële positie van de gemeente Boarnsterhim met betrekking tot het begrotingsjaar 2013.

De gemeente Boarnsterhim heeft bij raadsbesluit van 27 november 2012 wederom een beroep gedaan op artikel 12 van de Financiële-verhoudingswet (Fvw) voor een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds. De algemene middelen voor 2013 zijn niet afdoende en er is sprake van een aanmerkelijk en structureel tekort. In het jaar 2011 zijn de artikel 12 rapporten 2010 en 2011 opgeleverd en zijn de beheerplannen grotendeels beoordeeld. In het jaar 2012 zijn de overige beheerplannen beoordeeld. Op 21 februari 2013 is het laatste rapport uitgebracht. De uitkomsten van dit verslag zijn nog niet in dit verslag meegenomen. Uit het feit dat de gemeente voor de jaarrekeningen 2010 en 2011 een goedkeurende verklaring heeft ontvangen blijkt dat de organisatie in control is. Deze ontwikkeling alsmede de vorderingen in het artikel 12 traject geven voldoende vertrouwen dat de gemeente "schoon" zal worden opgeleverd.

Het verslag voor het jaar 2013 is een actualisatie van het voorgaande verslag van 2012 en schenkt bijzondere aandacht aan de jaarrekening 2011 en de begroting 2013.

Conclusies

De begroting 2013 van de gemeente Boarnsterhim is niet sluitend. Ook binnen het meerjarenperspectief kan niet aannemelijk worden gemaakt dat, zonder aanvullende steun uit het gemeentefonds, een sluitende begroting kan worden gepresenteerd. Er is sprake van een aanmerkelijk en structureel tekort.

De aanvraag voor een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds voor het jaar 2013 is tijdig (voor 1 december 2012) ingediend. Daarnaast is berekend, dat de gemeente voldoet aan de normen van het belastingpakket voor artikel 12 Fvw voor 2013.

Advies

Wij adviseren u om de gemeente Boarnsterhim voor het jaar 2013 en de jaren daarna een zodanige aanvullende steun uit het gemeentefonds te verlenen, dat de gemeente bij herindeling op 1 januari 2014 schoon kan worden opgeleverd.

1. Inleiding en karakteristiek van de gemeente Boarnsterhim

1.0 Inleiding

De raad van de gemeente Boarnsterhim heeft in zijn vergadering van 27 november 2012 besloten om ook voor het jaar 2013 een aanvraag in te dienen voor een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds op grond van artikel 12 van de Financiële-verhoudingswet (Fvw). Deze aanvraag is op 28 november en dus voor 1 december 2012 verzonden. De reden van de aanvraag is, dat de begroting 2013 een aanmerkelijk en structureel tekort vertoont en niet toereikend is om in de noodzakelijke behoeften te voorzien. De aanvraag heeft betrekking op de begroting 2013 die is vastgesteld in de raadsvergadering van 6 november 2012 en sluit met een voordelig saldo van € 956.000,--. Bij dit positieve saldo is geen rekening gehouden met de negatieve algemene reserve van € 7,7 miljoen en de aanvullende uitkering (incidenteel) die de gemeente op grond van artikel 12 van de Fvw zal ontvangen. Ook is geen rekening gehouden met de nog in het kader van artikel 12 te beoordelen beheerplannen.

De gemeente heeft de begroting op 12 november 2012 naar Gedeputeerde Staten gezonden.

Op grond van artikel 20 van het Besluit financiële verhouding 2001 brengen Gedeputeerde Staten vóór 15 februari van het jaar, waarover een aanvullende uitkering wordt aangevraagd, verslag uit over de financiële positie van de gemeente aan de beheerders van het gemeentefonds.

De gemeenteraad heeft in 2009 aangegeven dat de gemeente niet zelfstandig kan blijven voortbestaan. De beoogde herindelingsdatum is 1 januari 2014. Op 22 november 2011 hebben de gezamenlijke gemeenten een herindelingsontwerp vastgesteld. Met ingang van deze datum staat de gemeente van rechtswege onder het Arhi toezicht. Naast het preventief toezicht om financiële redenen is voor het jaar 2013 dus ook het Arhi toezicht op de gemeente van toepassing.

1.1 Korte terugblik

De gemeente Boarnsterhim heeft voor het jaar 2010 voor de eerste keer een beroep gedaan op een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds. In het artikel 12 rapport 2010 wordt door de Programmadirectie Krachtig Bestuur voorgesteld om voor het jaar 2010 een aanvullende bijdrage te verstrekken van € 3.580.000,-- en heeft daar de volgende bijzondere voorschriften aan verbonden:

- Het opstellen van een saneringsbegroting 2012-2015;
- Het verhogen van de belastingopbrengst voor het onderdeel OZB voor de jaren 2012 t/m 2015 met jaarlijks 5%;
- Het streven naar een "schone" oplevering.

Nadat de gemeente, de provincie en de Raad voor de Financiële verhoudingen in de gelegenheid zijn gesteld om een reactie te geven, hebben de gemeentefondsbeheerders de aanvullende uitkering bij beschikking van 26 mei 2011 overeenkomstig vastgesteld. In november 2010 heeft de gemeente opnieuw een aanvraag ingediend voor een aanvullende uitkering voor het jaar 2011. Het artikel 12 rapport 2011 is op 24 november 2011 ontvangen. Op 20 december 2011 heeft de inspecteur een mondelinge toelichting gegeven op dit rapport aan de raadsleden. De gemeente en de provincie zijn in de gelegenheid gesteld om hun reactie kenbaar te maken. Aan de gemeente is een aanvullende bijdrage verstrekt van € 2.985.000,--.

Afsluitend hebben de fondsbeheerders de volgende bijzondere voorschriften opgelegd:

- Het voor handen hebben van een saneringsbegroting 2012-2015 waarvan uiterlijk de jaarschijf 2015 reëel (zonder aanvullende steun) sluitend is;
- Het verhogen van de belastingopbrengst voor het onderdeel OZB voor het jaar 2013 met 4,5% en 2014 met 0%, te vermeerderen met de in het betreffende jaar door de gemeente gehanteerde prijsindex voor de (materiële) ramingen. Daarbij tevens zorg te dragen voor een gemiddeld OZB-tarief woningen en niet-woningen in Boarnsterhim voor 2013 dat tenminste gelijk is aan datzelfde gemiddelde OZB tarief van de fusiepartners op basis van de door die fusiepartners voorgestelde OZB-tarieven voor 2013.

In het artikel 12 traject is veel aandacht besteed aan het beheer van kapitaalgoederen. In het rapport 2010 zijn de beheerplannen wegen, gebouwen, openbare verlichting en speeltuinen behandeld.

In het rapport 2011 zijn de beheerplannen baggeren, sportvelden, monumenten, groen en bomen enabri's beoordeeld. Het baggerprogramma is in juli 2012 middels een uitvoeringsprogramma overgedragen aan de provincie Fryslân. In het derde en laatste artikel 12 rapport zal aandacht worden besteed aan de beheerplannen bruggen en sluizen, oevers en steigers, onderwijsgebouwen en begraafplaatsen..

1.2 Algemene karakteristiek

Algemeen

Boarnsterhim is een middelgrote Friese gemeente met veel dorpsgemeenschappen zonder een echte hoofdkern. De gemeente is sterk verbonden met het water. Door de aanwezigheid van water is de (water)recreatie een steeds belangrijker wordende bestaansbron. Het waterrijke gebied heeft ook gevolgen voor het beheer van kapitaalgoederen zoals bruggen, oevers, kaden, steigers en baggeren.

1.3 Sociale en fysieke structuur (gegevens begroting 2013)

Sociale structuur	
Aantal inwoners	19.384
waarvan:	
0 - 4 jaar	889
4 - 12 jaar	2.133
12 - 18 jaar	1.473
18 - 65 jaar	11.704
65 jaar en ouder	3.185
Aantal periodieke bijstandsgerechtigden W.W.B.	265
Aantal uitkeringsgerechtigden:	
de wet I.O.A.W	7
de wet I.O.A.Z	2
Fysieke structuur	
oppervlakte per gemeente	16.858 ha
aantal woonruimten	8.497
binnenwater	1.499 ha

1.4 Bevolkingsontwikkeling

Groei op gemeenteniveau

De gemeente Boarnsterhim heeft nog maar beperkt met bevolkingskrimp te maken. Het inwonertal is het afgelopen decennium met bijna 3,5% gegroeid en het aantal huishoudens met 7,2%. Dit is meer dan de provinciale groeipercenages van respectievelijk 1,7% en 6,0%. Volgens de concept Prognose 2012 gaat dit beeld veranderen. Doordat de vertrekoverschotten de laatste jaren groter worden, zijn de verwachtingen qua ontwikkeling van het inwonertal naar beneden bijgesteld. Anderzijds gaat de gezinsverdunding wat minder snel, waardoor het aantal huishoudens wel nog bovengemiddeld blijft groeien. Zie ook onderstaande tabel.

	Ontwikkeling / Prognose		
	2002-2012	2010-2020	2020-2030
Inwoners (Boarnsterhim)	3,5%	0,5%	0,1%
Inwoners (Fryslân)	1,7%	1,0%	0,1%
Huishoudens (Boarnsterhim)	7,2%	7,0%	5,2%
Huishoudens (Fryslân)	6,0%	5,2%	2,6%

Cursieve aantallen indicatief en ambtelijk concept

Bron: 2002-2012 (CBS)
Bron: 2010-2030 (Concept Prognose Bevolking en Huishoudens 2012-2040, provincie Fryslân)

Krimp in sommige kernen

De groeiverwachting is binnen de gemeente overigens niet overal hetzelfde. Ook Boarnsterhim kent kernen waar al sprake is van krimp. In 4 van de 18 kernen is het aantal inwoners tussen 2002 en 2012 gekrompen. Qua aantal huishoudens zijn nog geen cijfers van 2012 bekend, maar over de periode 2001-2011 geldt dat in 2 van de 18 kernen het aantal huishoudens is afgenomen. De gemeentelijke bevolkings- en huishoudensgroei komt veelal in de grotere plaatsen terecht, mede als gevolg van een concentratiebeleid dat provincie en gemeente voeren t.a.v. de woningbouw (ook afgestemd op de woningvraag. Zie ook onderstaande tabel.

	Ontwikkelingen op kernniveau		
	Groei	Stabiel	Krimp
Inwoners 2002-2012	6 kernen	8 kernen	4 kernen
Huishoudens 2001-2011	12 kernen	4 kernen	2 kernen

1.5 Herindeling

De gemeenteraad heeft op 15 december 2009 uitgesproken dat de gemeente niet zelfstandig kan blijven voortbestaan. Als gevolg hiervan zijn in 2010 gesprekken gevoerd met de bevolking en de omliggende gemeenten met de conclusie dat splitsing van de gemeente het meest voor de hand liggend is. De raad heeft ingezet op een herindeling in de vorm van twee samenvoegingen (grootweg: het noorden naar Leeuwarden en het zuiden naar Heerenveen) en twee grenscorrecties (De Legeaën naar Súdwest Fryslân en Terherne naar De Friese Meren i.o.). In casu gaat het over een door de gemeenten zelf op te stellen integraal herindelingsvoorstel, waarin de modaliteiten van samenvoeging en grenscorrecties worden gecombineerd. Het betreft een vrijwillige fusie op basis van artikel 5 Wet Arhi met als beoogde datum van effectuering 1 januari 2014. Hiertoe is op 22 november door de 5 betrokken gemeenten een eensluidend herindelingsontwerp vastgesteld. Door middel van een periodiek bestuurlijk overleg (in eerste instantie op portefeuillehouderniveau) wordt de provincie op de hoogte gesteld van de vorderingen in het fusieproces. Het herindelingsvoorstel dat de opsplitsing en de gebiedstoedelingen regelt is eind 2012 door de minister van BZK ter behandeling aan de Tweede kamer aangeboden en op 24 april 2013 aangenomen.

Arhi toezicht

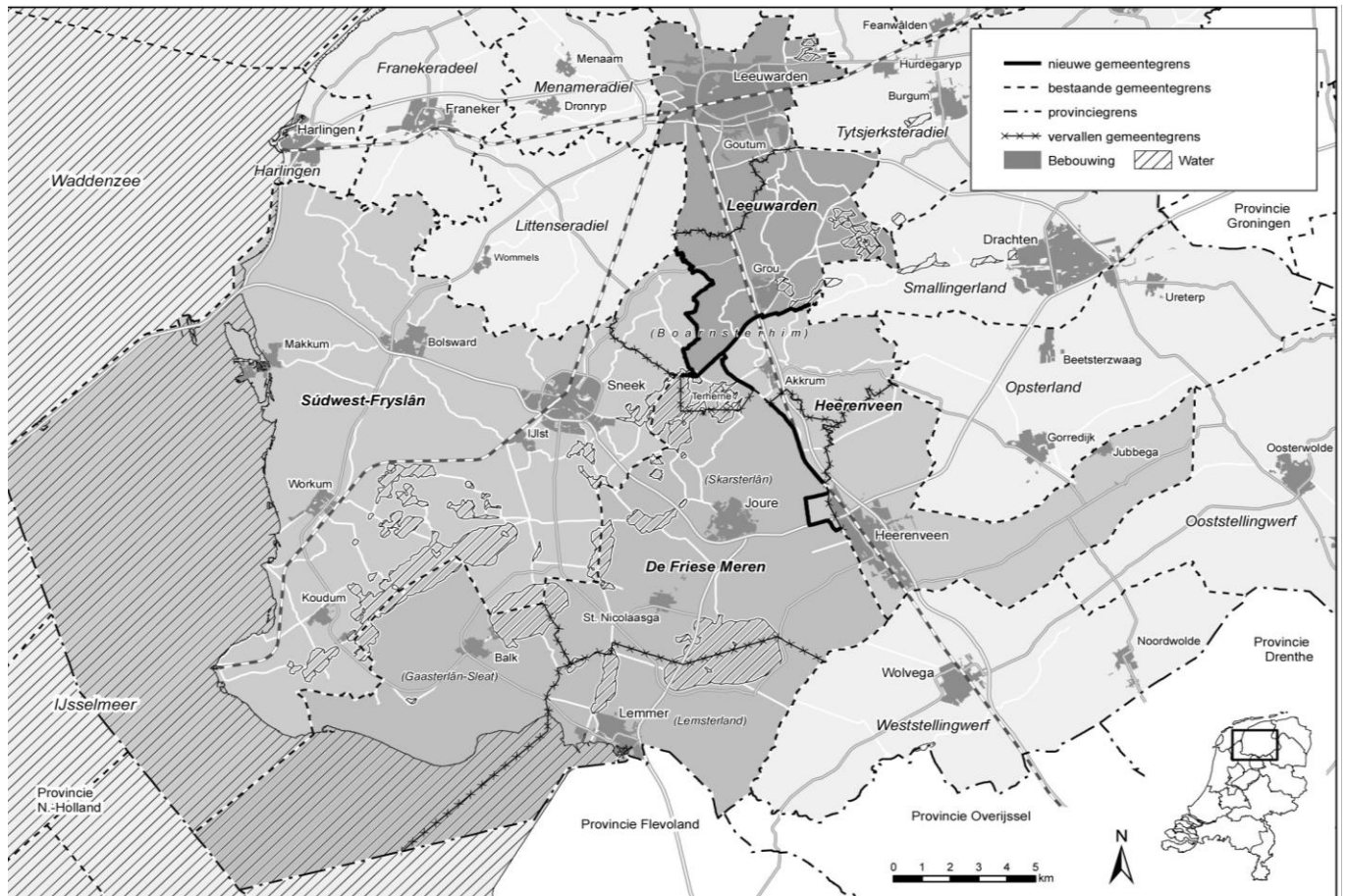
Zoals hiervoor vermeld hebben de gemeenschappelijke raden van de gemeenten besloten om een herindelingsontwerp vast te stellen. De gemeenten Boarnsterhim, Leeuwarden en Heerenveen staan per die datum van rechtswege onder Arhi toezicht. Deze vorm van toezicht ziet er op toe dat de hiervoor genoemde gemeenten geen besluiten nemen die nadelig zijn voor de nieuw te vormen gemeenten. Ook wordt in artikel 50, lid 1, van de Wet Arhi bepaald dat Gedeputeerde Staten beleidsregels vaststellen voor verrekening bij gemeentelijke herindeling; dit laatste heeft specifiek betrekking op het opsplitsen van gemeenten.

Artikel 21.

Na het besluit over het herindelingsontwerp zijn de betrokken gemeenten op de hoogte gesteld van het Arhi toezicht. In dit besluit is aangegeven welke besluiten op deze vorm van toezicht betrekking hebben, de toepassing van de wet en de inzending van de besluiten. Daarnaast is gesteld dat onderlinge afstemming van groot belang wordt geacht. Bij het besluit is een lijst met werkafspraken gevoegd.

Artikel 50.

De betrokken gemeenten zijn bij brief van 29 september 2011 op de hoogte gesteld van de beleidsregels die Gedeputeerde Staten hieromtrent hanteert. In eerste aanleg is de verrekening bij splitsing een verantwoordelijkheid van de betrokken gemeenten zelf. De betrokken gemeenten hebben daarom in onderling overleg een verdeelsleutel vastgesteld. Pas als de gemeenten onderling niet tot een vergelijk kunnen komen zal Gedeputeerde Staten van deze bevoegdheid gebruik maken.

2. Toetsing aan de formele voorschriften

2.0 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de algemene voorschriften waaraan moet worden voldaan om voor een aanvullende uitkering in aanmerking te komen. Vervolgens wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste eigen inkomstenbronnen van de gemeente. Achtereenvolgens komen aan de orde het belastingpakket 2013 en de overige heffingen.

2.1 Algemene voorschriften

In artikel 12, lid 2 van de Financiële-verhoudingswet worden de voorwaarden aangegeven waaraan moet worden voldaan om voor een aanvullende uitkering in aanmerking te komen. De algemene middelen zullen aanmerkelijk en structureel tekort moeten schieten. Toetsing hiervan vindt plaats aan de hand van de begroting.

2.2 (Meerjaren)begroting 2013

De aanvraag heeft betrekking op de begroting 2013. De gemeente heeft een sluitende begroting 2013 aangeboden. De structurele component sluit met een positief saldo van € 915.000,-- en de incidentele component met € 41.000,-- (negatief). De aanvullende uitkering van het rijk is hierbij in het begrotingssaldo betrokken.

Daarnaast laat de meerjarenraming van de gemeente Boarnsterhim voor de jaren 2013 t/m 2016 het volgende beeld zien:

Bedragen x € 1.000

	2013	2014	2015	2016
Relevant tekort	-/- 3.154	-/- 3.154	0	0
Verdeling:				
Structureel	915	1.013	727	1.278
Incidenteel	41	0	0	0
Saldo begroting	-/- 2.198	-/- 2.141	727	1.278

Uit bovenstaande blijkt dat de eerste jaarschijf 2013 nog een aanzienlijk begrotingstekort aangeeft. Wel wordt in het meerjarenperspectief aangegeven dat de laatste jaarschijven sluiten. Op zich voldoet de gemeente hiermee aan de voorwaarden om voor repressief toezicht in aanmerking te komen. De begrotingssaldi zijn echter niet reëel, omdat nog niet alle baten en lasten op een juiste wijze in de begroting zijn verwerkt. De verwachting is, dat de nog nader te onderzoeken beheerplannen een negatieve uitwerking zullen hebben op de begrotingssaldi.

In het artikel 12 traject wordt uitgegaan van een "schone" oplevering wat betekent dat de jaarschijf 2015 structureel sluitend moet zijn.

2.3 Belastingpakket 2013

De Financiële-verhoudingswet bepaalt dat de eigen inkomsten van een gemeente, wil zij in aanmerking komen voor een aanvullende uitkering, een bepaald redelijk peil hebben. Om dat te kunnen beoordelen moet duidelijk zijn welke eigen inkomsten daarbij worden betrokken en wat een redelijk peil is. Dit is vastgesteld in artikel 4 van de Regeling aanvullende uitkering gemeentefonds en omvat de eigen inkomsten uit:

1. de onroerend zaak belastingen (OZB);
2. de afvalstoffenheffingen en reinigingsrechten (huisvuil en bedrijfsvuil);
3. de rioolheffingen.

Een gemeente die over een bepaalde periode een aanvullende uitkering ontvangt zal voor de gehele periode van de aanvullende uitkering aan de eisen van het redelijk peil moeten (blijven) voldoen.

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

In de junicirculaire 2012 is aangegeven, dat het percentage van de WOZ-waarde voor het jaar 2013 is vastgesteld op 0,1540.

Voor wat betreft de onderdelen riool en reiniging mag onderdekking gecompenseerd worden door extra baten uit de onroerende zaakbelasting boven de 120 %.

In hoofdstuk 1.1 is aangegeven dat er een bijzonder voorschrift is verbonden aan de eigen inkomsten van de gemeente, te weten:

- Het verhogen van de belastingopbrengst voor het onderdeel OZB voor het jaar 2013 met 4,5% en 2014 met 0%, te vermeerderen met de in het betreffende jaar door de gemeente gehanteerde prijsindex voor de (materiële) ramingen. En daarbij tevens zorg te dragen voor een gemiddeld OZB-tarief woningen en niet-woningen in Boarnsterhim voor 2013 dat tenminste gelijk is aan datzelfde gemiddelde OZB tarief van de fusiepartners op basis van de door die fusiepartners voorgestelde OZB-tarieven voor 2013.

In het raadsvoorstel van 18 december 2012 is, rekeninghoudend met de fusiepartners, uitvoering gegeven aan dit bijzondere voorschrift.

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

De totale economische waarde van het onroerend goed naar de toestand per januari 2013, opgesplitst in woningen en niet-woningen, is als volgt:

Waarde woningen	€	1.814767.000,--
Waarde niet woningen eigenaren	€	376.543.000,--
Waarde niet woningen gebruikers		(deze waarde is gelijk aan niet woningen eigenaren)
Totaal	€	2.191.310.000,--

De maximale hoogte volgens de artikel 12 norm bedraagt € 2.191.310.000,-- x 0,1540 % = € 3.374.617,-- en de geraamde opbrengst van de gemeente Boarnsterhim € 3.955.700,--. De heffing van OZB voor eigenaren van woonruimten heeft de gemeente vastgesteld op 0,1455 % van de WOZ-waarde. De gemeente past geen tariefdifferentiatie toe voor woningen en niet-woningen. De heffing voor gebruikers niet-woningen is vastgesteld op 0,1964 % en voor eigenaren op 0,2450 % van de WOZ-waarde. Het gemiddelde percentage van de woningen en niet woningen, waarbij rekening is gehouden met de waardeverhouding woningen/niet-woningen bedraagt 0,1956 % en ligt 0,04 % boven het normpercentage waarmee in het gemeentefonds rekening wordt gehouden (0,1540 %). Daarnaast ligt het gemiddelde tarief 0,082 % boven het in het bijzonder voorschrift gestelde gemiddelde OZB tarief van de fusiegemeenten

Rioolheffingen

De rioolheffingen dienen kostendekkend te zijn. De rioolheffing is een bestemmingsbelasting die wordt geheven op basis van artikel 228a, eerste lid van de Gemeentewet.

Essentie van het kostenverhaal bij de rioolheffing is dat de gemeente drie zorgplichten heeft en de kosten daarvan mag verhalen. De zorgplichten zijn een afvalwaterzorgplicht, een hemelwaterzorgplicht en een grondwaterzorgplicht. De opbrengsten van de rioolheffing moeten aan deze zorgplichten worden uitgegeven.

Onder de lasten van riolering worden alle exploitatielasten (inclusief alle perceptie- en apparaatskosten en kwijtscheldingen) en kapitaallasten van onderhoud, aanleg en vervanging van riolering en bijkomende voorzieningen verstaan (inclusief BTW), zoals die in het door het gemeentebestuur vastgestelde (Verbreed) Gemeentelijk Rioleringsplan zijn opgenomen. Vanuit de Wet milieubeheer zijn gemeenten verplicht vóór 2013 een Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan op te stellen. In het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan worden op grond van de Wet gemeentelijke watertaken (in werking sinds 1 januari 2008) de nieuwe zorgtaken voor hemel- en grondwater expliciet vastgelegd.

Ook bij de rioolheffingen behoren eventueel verleende kwijtscheldingen binnen de opbrengst van de heffingen te worden gecompenseerd. Bij de lastentoekening van de riolering komt het voor dat gemeenten deze, doordat de toedeling aan wegenonderhoud of riolering niet altijd eenduidig is, (gedeeltelijk) verantwoord op de functie wegen. Bij de toerekening worden voor de berekening van de volledige lastendeckendheid tevens rioleringswerkzaamheden betrokken die zijn verantwoord onder stadsvernieuingslasten. Op basis van de uitspraak van de Hoge Raad van 4 juni 2010 houden ook baggerkosten (en grondwatercontrolekosten) meer dan zijdelings verband met de riolering, omdat de grachten, vijvers en overige waterlopen niet alleen dienen voor de waterberging maar ook voor de afvoer in het kader van het rioleringsbeheer (riooloverstort en hemelwaterlozing). Ook de kosten van het wegen van de wegen behoren tot de rioleringskosten. Indien dit niet is opgenomen in de rioleringslasten dan dient standaard 50% van de kosten van het wegen van de wegen meegenomen worden.

Bij de berekening van de lasten voor riolering wordt uitgegaan van de totale lasten van de riolering, verminderd met de baten van de tijdelijke verfijning rioleringen en de eventuele baten van het cluster riolering in het gemeentefonds. Als er sprake is van een negatieve baat van dit cluster - dit komt voor in alle gemeenten met een goede bodemgesteldheid - wordt deze baat op nul gesteld. Maximaal 100% van de totale lasten mag doorberekend worden in het tarief van de rioolheffingen. Als gevolg van de invoering van het BTW-compensatiefonds, ontstaat hier normaliter een feitelijke overdekking, omdat bij de berekening van de tarieven de BTW als last wordt meegerekend, ondanks dat de BTW op dit onderdeel geen feitelijke exploitatielast is. Immers deze omzetbelasting geeft als gevolg van de Wet op het BTW-compensatiefonds recht op een bijdrage uit het fonds.

De lasten van de riolering (inclusief veegkosten) bedragen € 1.902.390,--. Voor de berekening van het belastingpakket dient de verfijning riolering en de inkomsten uit het cluster riolering - indien dit een positief bedrag is - hierop in mindering te worden gebracht. De verfijning riolering bedraagt € 22.495,--. De inkomsten uit het cluster riolering bedragen € 2.256.181,--.

Riolering

	2.010	2011	2012	2013
Onderzoeksinspanningen riolering	21.849	33.600	22.700	21.400
Vervanging rioolgemalen	70.588	73.100	75.600	45.900
Herstellen rioleringen	29.412	30.300	31.100	51.000
Onderhoud bij overstorten	22.689	23.500	24.400	10.200
Grondwaterproblematiek	4.202	5.000	5.000	7.700
Onderhoud riolen Aquario	581.513	599.200	616.800	584.100
Kosten telemetrie	21.828	22.000	22.400	27.500
Lasten rioolrechten	39.062	n.v.t	30.690	29.585
Onderhoud riolering	153.739	106.720	101.640	94.400
Straatreiniging	43.259	72.354	53.756	
Beheer riolering Alde Feanen	8.080	8.200	8.400	15.300
Riolering algemeen	1.077.346	1.130.388	1.109.147	1.214.951
Tussentotaal	2.073.567	2.097.500	2.101.633	2.102.036
Kwijtscheldingen	25.000	28.000	34.580	33.090
Onttrekking reserve riolering	-/- 271.491	-/- 77.873	-/- 42.019	-/- 80.041
Lasten riool producenten	-/- 49.000	-/- 69.000	-/- 69.000	-/- 130.200
Bruto lasten	1.778.076	1.978.627	2.025.194	1.924.885
Tijdelijke maatstaf riolering	-/- 101.776	-/- 58.000	-/- 34.119	-/- 22495
Netto lasten	1.676.300	1.920.627	1.991.075	1.902.390
Opbrengst rioolrechten	1.897.381	2.166.500	2.171.000	2.256.181
Overdekking	-/- 221.081	-/- 245.873	-/- 179.925	-/- 353.791

Aantal riolen *	8.376	8266	8.349	8.419
**Opbrengst per aansluiting	226	262	259,50	260
**Minimum bedrag	167	175	n.v.t.	n.v.t
Tarief per aansluiting	230,95	253,70	259,50	260

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten. (In onze gemeente hebben we geen reinigingsrechten meer alleen afvalstoffenheffing)

De lasten van afvalstoffenverwijdering zijn alle exploitatielasten (inclusief alle perceptie- en apparaatskosten en kwijtscheldingen) en kapitaallasten verbonden aan het inzamelen, het eventueel opslaan, afvoeren van huis- en bedrijfsvuil, alsmede het storten, dan wel verbranden en/of anderszins verwerken van vuil of andere afvalstoffen afkomstig vanuit woningen of bedrijven (inclusief BTW). Eventueel verleende kwijtscheldingen behoren door de opbrengst van de heffingen te worden gecompenseerd. Hiervoor kunnen geen andere onderdelen van de begroting (bijvoorbeeld bijzondere bijstand) als inkomsten worden ingebracht om zodoende te voldoen aan volledige kostendekkendheid. Als gevolg van de invoering van het BTW-compensatiefonds ontstaat hier normaliter een overdekking, omdat bij de berekening van de tarieven de BTW als last dient te worden meegerekend, ondanks dat de BTW op dit onderdeel geen exploitatielast is. Deze omzetbelasting geeft ingevolge de Wet op het BTW-compensatiefonds recht op een bijdrage uit het fonds. Reinigingsrechten hebben veelal betrekking op verwijdering en verwerking van bedrijfsafval.

De gemeente brengt bij een meerpersoonshuishouden een tarief in rekening van € 238,10. De lasten van reiniging (Afvalstoffen, lasten € 1.965.146 worden volledig gedekt uit de reinigingsheffingen (€ 1.962.000,--)).

Afvalstoffenheffing

	2010	2011	2012	2013
Bruto lasten afval	2.567.748	2.684.336	1.884.615	2.014.946
Kwijtschelding	86.125	82.000	69.580	70.000
Baten grof/bouw/sloop	-/- 11.000	-/- 11.100	-/- 6.000	0
Verkoop metaal	-/- 15.000	-/- 15.200	0	-6.100
Textielinzameling	-/- 4.000	-/- 4.000	-/- 4.100	-/- 4.100
Baten reinigingsrechten	-/- 56.764	-/- 59.500		
Verhuur extra containers	-/- 10.000	-/- n.v.t.	-/- 10.000	-/- 10.000
Netto lasten	2.470.984	2.594.536	1.808.595	1.965.146
Opbrengst afvalstoffenheffing	2.690.718	2.784.700	2.113.000	1.962.000
Mutatie reserve				153.249
Overdekking	-/- 122.970	-/- 190.164	-/- 304.405	-/- 3.146

Bijzonder voorschrift.

Artikel 12, vierde lid, van de Fvw geeft de beheerders van het gemeentefonds de bevoegdheid om , vanaf het moment dat een gemeente om een aanvullende uitkering heeft verzocht, een bijzonder voorschrift op te leggen. De gemeente is verplicht deze bijzondere voorschriften na te leven.

In de artikel 12 rapporten van 2010 en 2011 heeft de inspecteur een bijzonder voorschrift opgelegd voor wat betreft het verhogen van de belastingopbrengst voor het onderdeel OZB voor de jaren 2012 en volgend. In de raadsvergadering van 20 december 2011 heeft de gemeente in overleg met de inspecteur aan dit bijzonder voorschrift voldaan.

Het gemiddelde tarief van de fusie gemeenten bedraagt 0,187401 en het gemiddelde tarief van de gemeente Boarnsterhim is berekend op 0,195646 en voldoet daarmee ruim aan de eisen van het redelijk peil (0,1540).

2.4 Conclusie

- De begroting 2013 is op 6 november 2012 door de gemeenteraad vastgesteld en is door de provincie op 12 november ontvangen. Hiermee heeft de gemeente voldaan aan de wettelijke inzendtermijn.. De gemeente is onder preventief toezicht gesteld, omdat de begroting 2013 geen reëel sluitend beeld vertoont en er een aanvraag is gedaan voor een aanvullende uitkering op grond van artikel 12 van de Fvw.
- Op grond van de berekening van het belastingpakket kan worden geconstateerd dat de eigen inkomsten van gemeente Boarnsterhim (heffingen (OZB, reinigingsrecht/afvalstoffenheffing - en rioolrecht) meer bedragen dan het voorgeschreven redelijk peil.
- Om aan het bijzondere voorschrift te voldoen heeft de gemeenteraad in de raadsvergadering van 18 december 2012 maatregelen genomen om de OZB te verhogen.

3. Beschrijving jaarrekening 2011

3.0 Inleiding

In het vorige provinciale verslag zijn de rekeningsresultaten 2005 tot en met 2010 globaal geanalyseerd. Hierbij nog een kort overzicht van deze resultaten:

Bedragen x 1.000

Jaar	2006	2007	2008	2009	2010
Voor bestemming	-/-5.223	-/-1.077	-/-3.746	3.664	687
Mutaties reserves	2.770	248	-/-1.485	635	428
Na bestemming	-/-2.453	-/-829	-/-5.231	4.299	1.115

3.1 Jaarrekeningsresultaat 2011

De jaarrekening 2011 is door de raad vastgesteld op 15 mei 2012 en sluit met een voordelig saldo van € 2.447.000,--.

Hierbij moet worden aangetekend dat er ten aanzien van de grondexploitaties voor € 4.865.000,-- aanvullende voorzieningen getroffen moesten worden en een afwaardering heeft plaatsgevonden op het gemeentehuis van € 2 miljoen. Indien hiermee rekening wordt gehouden dan sluit de jaarrekening met een nadeel van € 4.430.000,--.

De aanvullende uitkering uit het gemeentefonds van € 2,985.000,-- die op grond van artikel 12 van de Fvw is ontvangen is zowel in de begroting 2011/2012 als in de jaarrekening 2011 verwerkt.

Bedragen x 1000

		Rekening	2011		Begroting	Mutaties	Afwijking
		lasten	baten	saldo	2010	reserves	
1	Algemeen beheer, openbare orde & veiligheid	3.843	430	-/- 3.413	-/- 3.665	-/- 37	289
2	Leefbaarheid in de dorpen	7.092	5752	-/-1.340	-/- 1.703	89	274
3	Sport,cultuur,recreatie en toerisme	3.723	444	-/- 3.279	-/- 2.069	-/- 1.317	107
4	Verkeer vervoer en fysieke infra-Structuur	14.192	412	-/- 13.780	-/- -5.786	-/-8.342	348
5	Werk en bestaanszekerheid	10.725	5.950	-/- 4.775	-/- 5.024	-/- 1	250
6	Onderwijs en ontwikkeling	1.945	238	-/-1.707	-/- 2.129	11	413
7	Volkshuisvesting&ruimtelijke ordening	14.937	7.989	-/-6.948	-/- 2.062	-/-123	-/-4.763
8	Algemene dekkingsmiddelen	2.188	25.725	23.537	22.603	2282	-1.348
	Resultaat voor bestemming	58.645	46.940	11.705	165	-/- 7.438	-/- 4.430

Analyse van de grootste verschillen per programma:

Programma 1

- Bestuur en commissies, lagere werkgeverslasten , concern-controller en meer in eigen beheer. € 174.000,--V

Programma 2

- Het voordeel op dit programma is ontstaan op diverse onderdelen van de afvalstoffenheffing zoals een hogere opbrengst op oud papier en een verminderd aanbod van grof vuil. Van het totale voordeel € 344.000,-- 2 ton toegevoegd aan egaliseringsreserve. € 44.000,--V

Programma 3

Het programma bestaat uit kleine voor- en nadelen

Programma 4

Bruggen: Aan inhuur personeel en onderhoud is meer uitgegeven dan begroot terwijl de baten enigszins zijn gestegen € 122.000,--N

Wegen : De uitvoering van werkzaamheden van de scholenbouw Akkrum en Grou zullen grotendeels in 2012 plaatsvinden. (budgetoverheveling) € 479.000,--V

Programma 5

Uitkeringen:

- WWB voor een deel vrijval voorziening dub.debiteuren € 98.000,--V
- IOAW/IOAZ minder uitkeringen dan verwacht - 65.000,--V

Peuterspeelzalen: onderbesteding - 71.000,--V

Bijzonder bijstand/minima - 51.000,--N

Uitvoering WMO - 86.000,--V

Programma 6

Leerlingenvervoer: meer uitgegeven dan begroot € 61.000,--N

Gymlokalen en sporthallen - 132.000,--V

Op huisvesting voorzieningen is minder uitgegeven dan begroot - 308.000,--V

Programma 7

- Minder aanvragen bouw- en sloopvergunningen - 51.000,--N
- Grondbedrijf: treffen van voorzieningen - 4.834.000,--N
- Volkshuisvesting en dorpsvernieuwing: diversen - 92.000,--V

Programma 8

- Vrijval op de posten onvoorzien incidenteel/structureel € 202.000,--V
- Reserves en voorzieningen - 377.000,--V
- Geldleningen - 625.000,--N
- Uitkering gemeentefonds - 121.000,--V
- Saldo kostenplaatsen waaronder afwaardering boekwaarde gemeentehuis en onderuit putting personeel. - 1.446.000,--N

De verschillen tussen de begroting 2011 en rekening 2011 kunnen globaal als volgt worden weergegeven:

Activiteit	Bedrag
Getroffen voorzieningen grondexploitatie	€ 4.865.000,-- N
* Afwaardering gemeentehuis	- 2.012.000,-- N
Hogere opbrengst afvalstoffenheffing	- 144.000,-- V
Budgetoverheveling infrastructuur scholen Grou/Akkrum	- 479.000,-- V
Bespaarde rente	- 335.000,-- V
Saldi kostenplaatsen	- 560.000,-- V
Minder uitgaven commissies en bestuur	- 174.000,-- V
Overig	- 128.000,-- V
Hogere baten snippergroen	- 755.000,-- V
Totaal negatief	€ 4.430.000,-- N

* De afwaardering van het gemeentehuis wordt niet overgenomen door de inspecteur, die van mening is dat deze in de maatstaf herindeling betrokken moet worden.

De raad heeft besloten om het negatieve resultaat als volgt te verdelen:

1. € 48.000,- wordt ten laste van de Algemene Reserve Grondbedrijf gebracht, waarmee deze reserve opgeheven kan worden;
2. € 657.000,- wordt gestort in de Reserve Budgetoverheveling;
3. € 4.874.000,- wordt ten laste van de Algemene Reserve gebracht.

Rapport van bevindingen

Voor het jaar 2011 heeft de accountant een goedkeurende verklaring afgegeven voor de getrouwheid en een oordeelsonthouding voor de rechtmatigheid. De accountant is van oordeel dat de jaarrekening 2011 is ingericht in overeenstemming met het BBV en in de programmarekening opgenomen balans en toelichting en rekening van baten en lasten. Tevens is hij van oordeel dat de baten en lasten en balansmutaties in overeenstemming zijn met de door de raad vastgestelde wet- en regelgeving.

Met uitzondering van de afwaardering van het gemeentehuis worden er geen noemenswaardige opmerkingen gemaakt.

3.2 Algemene en bestemmingsreserves

In het vorige provinciale verslag is aandacht besteed aan het verloop van de algemene en de bestemmingsreserves. De ontwikkeling van met name de negatieve algemene reserve is van groot belang, omdat de gemeente niet meer in staat is om substantiële tegenvallers op te vangen. Dit is dan ook één van de redenen dat de gemeente een aanvraag heeft ingediend voor een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds.

Uit onderstaande tabel blijkt dat de stand van de algemene reserve op 1 januari 2010 € 5.990.000,--- negatief is.

Bedragen x 1.000

	Begroting	Jaarrekening 2007 t/m 2011				
	1-1-2013	1-1-2011	1-1-2010	1-1-2009	1-1-2008	1-1-2007
Algemene reserve	-/- 10.779	-/- 4.986	-/- 5.990	-/- 277	255	2.618
Bestemmingsreserves	<u>5.892</u>	<u>9.631</u>	<u>6.764</u>	<u>6.917</u>	<u>6.685</u>	<u>5.502</u>
Totaal reserves	-/- 4.887	4.645	774	6.640	6.940	8.120

Verloop algemene en bestemmingsreserves 2011

Bedragen x 1.000

	Algemene reserve	Bestemmingsreserve	Totaal
Saldo 1-1-2011	-/- 4.986	9.631	6.640
Vermeerderingen	4.498	2.568	705
Verminderingen	-/- 8.410	-/- 4.981	1.340
* Resultaat 2011	-/- 4.922		5.231
Saldo 31-12-2011	-/- 13.820	7.218	774

* Bij de verdeling van het negatief rekeningsresultaat is € 4.874.000,- ten laste van de Algemene reserve gebracht (zie 3.1)

Algemene reserve

Het saldo van de negatieve algemene reserve bedraagt op rekeningbasis per ultimo 2011 € 13.772.000,-. Hierbij moet wel de opmerking worden gemaakt dat de afwaardering van het gemeentehuis, groot € 2.012.000,-, niet is meegenomen bij de sanering van de algemene reserve. Het gevolg hiervan is dat de (toekomstige) gemeente(n) zelf een oplossing moet(en) aandragen. In de nieuwe handleiding artikel 12 is aangegeven dat bij het bepalen van relevante tekort, aan het einde van de artikel 12 periode, rekening wordt gehouden met een positieve Algemene Reserve van 2% van de algemene uitkering.

Het verschil tussen de begroting 2013 en de jaarrekening 2011 kan als volgt worden verklaard:

Jaarrekening 31-12- 2011 € 13.820.000,--

- Rentelast negatieve Algemene Reserve € 258.000,-- (neg)
- Storting artikel 12 bijdrage - 2.883.000,-- (pos)
- Opbrengst Thalenschool - 417.000,-- (pos)

Begroting 1-1- 2013 - 10.779.000,--

Bestemmingsreserves

Op 31 12-2011 is er een bestemmingsreserve van € 7.218,--

De begroting 2013 geeft per 1-1-2013 - 5.892,--

Het verschil in de bestemmingsreserves is ontstaan door diverse onttrekkingen/stortingen in die naar aanleiding van de begroting 2012 zijn gedaan.

Voorzieningen.

Om de kosten van achterstallig onderhoud van kapitaalgoederen beter in beeld te brengen is er in de raadsvergadering van 12 juli 2011 besloten om de volgende voorzieningen in te stellen:

(Bedragen x 1000)

Kapitaalgoederen	Raadsbesluit	Jaarrekening 1/1	Mutatie	Jaarrekening 31/12
Onderhoud wegen	3.770	3.793	-/- 258	3.535
Idem gebouwen	846	917	-/- 110	807
Idem bruggen en sluizen **		7		7
Idem sportvelden	170	814		814
Idem baggeren *	4.465	4.465	-/- 42	4.423
Oevers en steigers **		145		145
Totaal	9.251	10.141	-/- 410	9.731

* De uitvoering van het baggeren is overgedragen aan de provincie

** Worden in het laatste artikel 12 rapport meegenomen

3.3 Conclusie

- De gemeente heeft weer een goedkeurende verklaring voor de getrouwheid en rechtmatigheid ontvangen.
- Het rekeningstekort bedraagt € 4.265.000,--. Dit nadeel is incidenteel van aard en is grotendeels ontstaan door tekorten in de grondexploitatie en de afwaardering van het gemeentehuis.

4. Projecten en grondbedrijf

4.0 Inleiding

In de voorgaande provinciaal verslagen is aandacht besteed aan een aantal projecten die in het verleden een behoorlijk beslag hebben gelegd op de ambtelijke organisatie en de financiële positie van de gemeente, alsmede de kapitaalgoederen en het grondbedrijf. Bij de afronding van het artikel 12 project kan worden gesteld dat een aantal van deze projecten inmiddels zijn afgerond (Brede scholen en Staande mast route) en dat een aantal projecten binnen afzienbare tijd wordt afgewikkeld (Abbemastate, Friese meren en de Herstructurering). Aangezien deze projecten op een goede wijze worden bewaakt en er voldoende aandacht aan wordt besteed in de begrotingscyclus worden ze in dit provinciaal verslag niet meer meegenomen. Dit geldt ook voor de kapitaalgoederen. Voor alle onderdelen zijn beheerplannen opgesteld en zijn de financiële gevolgen, na het laatste artikel 12 rapport, in de begroting zijn verwerkt.

Wat nog resteert is het grondbedrijf omdat deze niet alleen wordt beïnvloed door interne maar ook door externe factoren.

4.1 Grondexploitatie

In de raad van 26 mei 2009 is de nota grondbeleid vastgesteld. Jaarlijks wordt de exploitatie van het grondbedrijf vastgesteld en herzien. Op basis van de jaarrekening 2011 kan de volgende opstelling worden gemaakt.

Overzicht diverse complexen en voorraden grond (x € 1.000,-)

Complex	Boekwaarde 1-1-2011	Boekwaarde 31-12-2011	Winst/ verlies	Voor- ziening	Prognose
Onderhanden werk : woningbouwlocaties					
Grut Palma	5.642	5.509	-/- 1.675	2.350	-/- 2.350
Woonimpuls	-/- 323	-/- 72	245		245
Onderhanden werk: bedrijventerreinen					
Frisia/Biensma 3	4.104	4.341	-/- 2.000	2.760	-/- 2.760
Spikerboar Zuid	79	81			176
MFC	291	216		-/- 350	-/- 350
Sub totaal	9.793	10.075	-/- 3.430	5.475	-/- 5.054

Voorraad niet in exploitatie genomen gronden

Aldeboarn Prikwei	-/- 15	0	15		15
Boarnstee	426	0	14		-/- 462
Grou Noord	3.453	3.453	-/- 1.232	2731	-/- 1.232
Warten uitbreiding 2	463	463	-/- 54	368	-/- 368
Locatie Rabobank Akkrum	0	-/- 16			
Herstructurering Raerd	20	21			
De Stringen Akkrum	161	161	-/- 8		
Overige gronden e.d	0	0	-/- 3		
Wergea Zuidoost	69	70	-/- 25	21	-/- 25
Grond Spikerboar Zuid	15	15	-/- 1		
Boerderij Hôflan 2	4	4	-/- 1		
Sub totaal	4.596	4.171	-/- 1.292	3.120	-/- 2.072
Totaal	14.389	14.246	-/- 4.722	8.595	-/- 7.126

Uit bovenstaande tabel kan worden opgemaakt dat de meeste boekwaarden licht dalen en dat er voor risicovolle projecten (opnieuw) voorzieningen zijn getroffen. De voorzieningen zijn met name getroffen voor de complexen Frisia, Grut Palma en Grou Noord die volgens het landelijk beeld veel hinder ondervinden van de economische crisis. De complex Boarnstee is afgerond en Aldeboarn Prikwei afgesloten.

Getroffen voorzieningen grondexploitatie t.l.v. het jaarrekeningsresultaat

Complexen	(x 1000)			
	2009	2010	2011	Totaal
Grou Noord	0	1.600	1.131	2.731
Grut Palma	0	690	1.675	2.365
Frisia	0	760	2.000	2.760

In de raadsvergaderingen van mei 2011 zijn de laatste herzieningen aan de raad ter vaststelling aangeboden. In het tripartiete overleg is afgesproken dat de reserve bouwgrondexploitatie komt te vervallen en alle winsten/verliezen en afwaarderingen via de algemene reserve dienen te lopen.

4.2 Conclusie

- De projecten worden niet meer meegenomen in het provinciaal verslag omdat ze (binnen afzienbare tijd) zijn/worden afgerond.
- In verband met de economische crisis is het grondbedrijf kwetsbaar en lopen “Grut Palma” en “Frisia” en “Grou Noord” risico’s. Bij de jaarrekening 2011 zijn bij de resultaatbestemming opnieuw voorzieningen getroffen voor deze complexen.

5. Beschrijving begroting 2013

5.0 Inleiding

In het vorige provinciaal verslag is er uitvoerig aandacht besteed aan de begroting 2012. De (meerjaren)begroting 2012 gaf het volgende beeld:

	2012	2013	2014	2015
Structureel	615	537	694	142
Incidenteel	-/- 245	-/- 47	-/-66	-/- 20

Over het 1^e kwartaal 2012 zijn enkele wijzigingen doorgevoerd. Mede als gevolg van deze aanpassingen is middels de **voorjaarsnota 2012** de begroting als volgt gewijzigd:

Structureel

	2012	2013	2014	2015	2016
Begroting 2012	614.574	537.050	694.236	141.572	141.572
Nummer wijziging					
3. Verbreed rioleringsplan	2.469	4.397	12.473	21.112	29.220
4. Rapport artikel 12 2011	-/- 10.600	-/- 10.600	-/- 10.600	-/- 10.600	-/-10.600
7. Bijstelling begroting 2012	-/- 357.734	-/- 337.999	-/- 274.027	-/- 210.857	-/- 103.528
9. Herziening grondexploitatie	-/- 174.000	-/- 38.849	43.866	93.431	57.224
11. Begraafplaatsen	-/- 4.835	6.907	122.253	122.015	121.777
10. Voorjaarsnotitie 2012	177.299	5.335	50.890	57.262	54.101
Saldo begroting incl .effecten voorjaarsnota 2012	247.173	166.241	639.091	213.935	289.766
Najaarsnota	198.570	198.570	198.570	198.570	198.570
	445.743	367.125	837.661	412.505	488.336

Incidenteel

	2012	2013	2014	2015	2016
Begroting 2012	-/- 245.305	-/- 47.144	-/- 66.326	-/- 20.000	-/- 20.000
Wijzigingnummer:					
5 .Wijziging OZB tarief	121.000	121.000			
9. Herziening grondexploitatie		-/- 37.767			
10. Voorjaarsnota 2012	-/- 55.564	-/- 23.862			
Saldo begroting incl .effecten voorjaarsnota 2012	-/- 179.869				
Najaarsnota	1.066.025				
	886.156	12.227	-/- 66.326	-/- 20.000	-/- 20.000

Bedragen x 1.000

	2012	2013	2014	2015
Primitieve begroting 2012	369	490	628	122
Mutaties begroting 2012	-/- 487	-/-111	144	270
Saldo	-/- 118	379	772	392
Incidenteel	-/-564	12	-/- 66	-/- 20
Structureel	446	367	838	412

5.1 Primitieve begroting 2013

Programma	Begroting 2012			Begroting 2013			*Afwijking na wijziging
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	
1 Alg. bestuur, oo en veiligheid	743	4.323	-/-3.580	486	3.737	-/- 3.251	329
2 Leefbaarheid in dorpen	5.027	7.050	-/-2.023	4.953	7.206	-/- 2.253	-/- 230
3 Sport,cultuur,recreatie,toerisme	773	2.391	-/-1.618	249	2.156	-/- 1.907	-/- 289
4 Verkeer,vervoer en infra	375	7.045	-/-6.670	275	5.221	-/- 4.946	-/- 1.724
5 Werk en bestaanszekerheid	5.635	10.802	-/-5.167	6.252	10.826	-/- 4.574	593
6 Onderwijs en ontwikkeling	677	3.853	-/-3.176	205	2.821	-/- 2.616	560
7 Volkshuisvesting en RO	2.023	4.772	-/-2.749	1.451	4.046	-/- 2.595	154
8 Algemene dekkingsmiddelen	22.533		22.533	22.403		22.403	130
Resultaat voor bestemming	37.786	40.236	-/-2.450	36.274	36.013	261	2.711
Mutaties in reserves			-/- 987			-/- 2.459	
Resultaat na bestemming			-/- 3.437			-/- 2.198	1.238

* De afwijkingen hebben betrekking op de primitieve begroting 2012, inclusief wijzigingen en toerekening van indirecte kosten, en de begroting 2013.

Het begrotingssaldo kan als volgt worden weergegeven

Bedragen x 1.000

Relevant tekort	-/-	€ 3.154
Incidenteel	+	- 41
Structureel	+	- 915
Totaal	-/-	€ 2.198

De verschillen tussen de begroting 2012 en de begroting 2013 kunnen globaal als volgt worden weergegeven (Bedragen > € 50.000,--).

Programma 1 € 329.000,-- V

Herrekening pensioenen wethouders, verbetering financiële functie en onttrekking t.l.v. voorziening APPA € 283.000,-- I/S

Programma 2 € 230.000,-- N

Lagere verwerkingskosten afvalstoffenheffing € 73.000,-- S
 Hogere kapitaallasten en verhoging BTW riolering - 73.000,-- S
 Verhoging product maatschappelijk werk en minder kosten veiligheidsregio - 143.000,-- S

Programma 3 € 289.000,-- N

Subsidie borgmolen € 51.000,-- I
 Hogere eenmalige lasten i.v.m. upgrading Twine(2012) en hoger budget combinatiefunctie € 58.000,-- I

Programma 4 € 1.724.000,-- N

Voor onderzoek en opvangen van calamiteitenonderhoud bruggen is in 2012 een krediet beschikbaar gesteld € 460.000,-- I

Programma 5 € 593.000,-- V

Ten opzichte van 2012 zal de rijksbijdrage WWB en het aantal uitkeringsgerechtigden toenemen in 2013 € 370.000,-- S
 Het budget maatschappelijk werk is opgehoogd t.l.v. het budget Centra Jeugd en Gezin - 89.000,-- S

Programma 6 € 560.000,-- V

Lagere kapitaallasten en besparing schoonmaak scholen € 102.000,-- S

Programma 7 € 154.000,--

Neerwaarts bijstellen leges bouw- en sloopvergunningen. (N)	€	50.000,-- S
Winstneming Spikerboar Zuid en lagere structurele last Grou Noord		
Opname schoollocaties Akkrum/Grou	-	106.000,-- I/S

Programma 8

Lokale heffingen:

De inspecteur heeft een belastingvoorschrift opgelegd van 4,5% vermeerderd met prijsindex en aansluiting bij gemiddeld tarief fusiepartners. In najaarsnota 2012 is een stijging van de OZB meegenomen van €150.000,-- (minus negatieve maatstaf AU)

	€	550.000,-- S
Algemene uitkering conform de junicirculaire(N)	-	595.000,- -S
Afname financiële positie(N)	-	376.000,-- S
Saldo kostenplaatsen (V)	-	88.000,-- S

De begroting 2013 is door de raad vastgesteld op 12 november 2012. De begroting laat een tekort zien van € 2.198.000,-- (na bestemming). Indien rekening wordt gehouden met de aanvullende uitkering van het Rijk dan laat de begroting een structureel voordeel zien van € 915.000,-- en een incidenteel nadeel van € 41.000,--. Aangezien de begroting 2013 zonder de aanvullende uitkering van het Rijk niet sluitend is, is de gemeente voor het begrotingsjaar 2013 onder preventief toezicht gesteld.

5.2 Ratio's gemeenten in Fryslân o.b.v. jaarrekening 2011 (excl. grondbedrijf)

Een aantal ratio's is bekend vanuit de verschillende begrotings- en herindelingscans van het ministerie van BZK. Dit betreft het financieringssaldo, de gouden balansregel, de solvabiliteit, de investeringsratio en de financieringsratio. Deze ratio's zijn aangevuld met een investeringsratio en met een ratio maatschappelijk nut per inwoner van de gemeenten. Hierna volgt een beschrijving van de verschillende ratio's die in de tabel zijn opgenomen.

Financieringssaldo

Het financieringssaldo geeft aan of de vaste financieringsmiddelen (de som van het eigen vermogen en het lang vreemd vermogen) al dan niet toereikend zijn om de vaste activa te financieren. Onvoldoende lang vermogen leidt tot een financieringstekort. Boarnsterhim heeft een overschot aan financieringsmiddelen om de vaste activa te financieren. Het overschot bedraagt € 4,7 mln. Over 2010 bedroeg het overschot € 7,8 mln.

Gouden balansregel.

Hierin wordt de ideale verhouding tussen het totaal van de vaste activa en de vaste financieringsmiddelen weergegeven. De looptijd van het vermogen dient daarbij zoveel mogelijk afgestemd te zijn op de omlooptijd van de activa. De bedrijfseconomische norm voor particuliere bedrijven is 1, dat wil zeggen dat alle vaste activa zijn gefinancierd met eigen vermogen en lang vreemd vermogen. In feite is de gouden balansregel vergelijkbaar met het financieringssaldo. Voor Boarnsterhim betekent de ratio van 1,13 dat er meer aan vaste financieringsmiddelen aanwezig zijn, dan nodig voor de financiering van de vaste activa. Over 2010 bedroeg deze ratio 1,20.

Solvabiliteit

Deze ratio geeft de mate weer waarin de gemeente haar investeringen door middel van eigen middelen financiert. Er zijn verschillende manieren om deze ratio uit te rekenen. De hier gekozen manier is het eigen vermogen te delen door de vaste activa. De solvabiliteit van Boarnsterhim is slecht en het laagst in heel Fryslân. Een solvabiliteit van 16 % betekent dat 84% van de vaste activa met vreemd vermogen is gefinancierd. Overigens is dit een lichte verbetering ten opzichte van 2009 (15%).

Investeringsratio

De investeringsratio geeft de gemiddelde resterende afschrijvingstermijn weer. De ratio wordt bepaald door de boekwaarde van de activa (exclusief grondexploitatie, hypothecaire geldleningen aan personeel, deelnemingen en beleggingen en kapitaalverstrekkingen woningbouw) per 31 december te delen door de afschrijvingslasten. Een relatief lage investeringsratio geeft aan dat de gemeente haar activa relatief snel afschrijft. De lasten worden op deze wijze minder naar de toekomst verschoven. De investeringsratio van Boarnsterhim is met 9,66 ruim onder het Friese gemiddelde van 16,6, tegenover 17,5 in 2010. Dit betekent dat de afschrijvingstermijnen van de gemeente zijn gedaald.

Financieringsratio

De relatie tussen vrijgekomen middelen (afschrijving en ontvangen aflossing) en de betaalde aflossingen op lang vreemd vermogen is een indicator voor het vermogen van de gemeente om het investerings volume op peil te houden zonder nieuw vreemd vermogen aan te trekken. In een 'normale situatie' lopen de afschrijvingen en aflossingen nagenoeg parallel. Bij Boarnsterhim is dit niet het geval. Een ratio lager dan 1 betekent dat het bedrag aan aflossingen hoger is dan het bedrag aan afschrijvingen. Voor Boarnsterhim bedraagt deze 1,19 (in 2010 bedroeg deze ratio 0.68). Over 2011 werd er voor ca € 1,4 mln meer afgelost dan er werd afgeschreven. De extra afschrijving op het gemeentehuis van € 2 miljoen is hier buiten beschouwing gelaten. Voor het verschil moet jaarlijks financiering worden aangetrokken. Een aantal gemeenten scoort "laag" in het onderdeel financieringsratio. Meestal heeft dit te maken met het expireren van leningen, waardoor in 2011 grote aflossingen zijn gedaan.

Investeringen met maatschappelijk nut

In de laatste tabel zijn de investeringen met maatschappelijk nut opgenomen. Het activeren van deze activa is volgens het BBV toegestaan, maar het verdient de voorkeur om deze investeringen in één keer af te schrijven. De mogelijkheid tot activering wordt echter wel geboden, omdat er gemeenten zijn die zich anders geen investeringen van maatschappelijk nut kunnen veroorloven. In onderstaand overzicht is inzichtelijk gemaakt in hoeverre Boarnsterhim voor wat betreft investeringen met maatschappelijk nut afwijkt van de overige Friese gemeenten.

Gemiddeld wordt er in Fryslân € 278,-- per inwoner aan activa met maatschappelijk nut geactiveerd. In Boarnsterhim is dit € 492,-- per inwoner. Hieruit kan de conclusie worden getrokken dat de gemeente Boarnsterhim (521/278 x 19.384 inwoners =) € 3,6 miljoen meer aan investeringen heeft geactiveerd dan de gemiddelde Friese gemeenten.

Jaarrekening 2011

	Financie- ringssaldo	Gouden balansregel	solva biliteit	Inv. ratio	Financ. ratio	inv.maatsch. nut p/inw
Achtkarspelen	- 9.398	0,88	0,27	18,59	0,82	356
Ameland	- 2.074	0,92	0,42	21,72	0,85	367
Boarnsterhim	4.720	1,13	0,16	9,66	1,19	492
Dantumadiel	3.044	1,08	0,56	11,17	4,85	105
Dongeradeel	- 4.282	0,95	0,23	28,85	0,74	299
Ferwerderadiel	- 239	0,99	0,36	26,41	0,59	366
Franekeradeel	18.173	1,45	0,57	22,54	1,08	102
Gaasterlan Sleat	9.343	1,52	1,02	15,95	2,40	267
Harlingen	- 1.634	0,98	0,59	4,68	15,08	-
Heerenveen	53.168	1,44	0,12	16,93	0,43	84
Het Bildt	5.630	1,37	0,76	14,89	2,80	311
Kollumerland	- 1.584	0,96	0,25	14,74	1,26	423
Leeuwarden	124.723	1,42	0,29	14,03	1,17	279
Leeuw'deel	1.693	1,09	0,25	19,87	1,11	238
Lemsterland	- 225	0,99	0,44	16,14	1,64	104
Littenseradiel	363	1,01	0,46	20,90	1,32	775
Menaldumadeel	8.513	1,28	0,30	16,16	3,07	462
Ooststellingwerf	10.194	1,14	0,48	12,09	1,08	19
Opsterland	12.152	1,13	0,50	18,92	0,60	443
Schiermonnikoog	- 398	0,95	0,32	19,72	0,59	726
Skarsterlan	22.260	1,38	0,60	8,32	0,43	453
Smallingerland	9.575	1,06	0,53	24,62	1,27	49
Sudwest Fryslan	11.410	1,04	0,33	11,92	1,45	291
Terschelling	7.572	1,37	0,56	16,88	2,89	55
Tytsj.diel	8.283	1,11	0,42	16,92	1,70	125
Vlieland	6.932	1,87	0,93	1,75	6,88	45
Weststellingwerf	14.687	1,17	0,17	23,55	0,65	258
Gemiddelde	11.578	1,2	0,42	16,6	2,1	278

5.3 Conclusie

- Indien er geen rekening wordt gehouden met de aanvullende uitkering van het Rijk dan bedraagt het begrotingstekort voor het jaar 2013 € 2.198.000,-- (negatief).
- De begroting 2013 is niet reëel omdat er nog een aantal beheerplannen beoordeeld moet worden.
- Uit bovenstaande tabel kan worden opgemaakt dat de gemeente Boarnsterhim meer aan investeringen heeft geactiveerd dan de gemiddelde Friese gemeente.

6 Toezicht

6.0 Inleiding

Op grond van de Gemeentewet, respectievelijk de Wet gemeenschappelijke regelingen, houden wij toezicht op de financiële positie van gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. De wettelijke bepalingen vinden sinds 1 januari 2009 hun uitwerking in het Gemeenschappelijk Financieel toezichtskader "Zichtbaar toezicht". Het beleid van de provincie is erop gericht om een gezond financieel beleid bij de gemeente te bevorderen met in achtneming van de autonomie van de gemeenten. De gemeenteraad is immers de eerst verantwoordelijke voor een gezond financieel beleid. Ons toezicht kenmerkt zich daarom door een terughoudende opstelling. Repressief toezicht is hierbij regel en preventief toezicht een uitzondering. De inzet is om voor de toekomst het toezicht uit te voeren in overeenstemming met de landelijke norm d.w.z. risicogericht en proportioneel.

6.1 Het toezicht in 2012

Bij brief van 15 december 2011 is de gemeente Boarnsterhim onder preventief toezicht geplaatst met als reden dat de programmabegroting 2012 een aanmerkelijk structureel tekort vertoonde. Dit besluit werd mede gedragen door het feit dat de gemeente bij de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) een aanvraag heeft ingediend om, op grond van artikel 12 van de Financiële-verhoudingswet, in aanmerking te komen voor een aanvullende bijdrage uit het gemeentefonds. Dit besluit is verdaagd en op 31 mei 2012 is goedkeuring onthouden aan de door de raad vastgestelde begroting 2012.

De gemeente Boarnsterhim heeft bij raadsbesluit van 15 november 2012 wederom een beroep gedaan op artikel 12 van de Financiële-verhoudingswet (Fvw) voor een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds. Ook voor 2013 schieten de algemene middelen van de gemeente tekort en is er sprake van een aanmerkelijk en structureel tekort. Ook het meerjarenperspectief geeft geen zicht op een sluitende begroting in de toekomst.

De besluiten met financiële consequenties die door de gemeenteraad en het college zijn genomen, zijn vooraf met de toezichthouder en vervolgens in het TPO besproken. De daaruit voortvloeiende begrotingswijzigingen 2012 (nummers 1 t/m 15) zijn aan Gedeputeerde Staten gezonden met een aanvraag voor het doen van uitgaven. Besloten is om aan deze aanvragen voor het doen van uitgaven onze goedkeuring te verlenen.

Op 22 november 2011 heeft de gemeente met de 5 betrokken gemeenten een eensluidend herindelingsontwerp vastgesteld. De gemeenten staat per die datum, naast het preventieve toezicht om financiële redenen, van rechtswege onder het Arhi toezicht. In 2012 zijn aan de formele verplichtingen betreffende artikel 21 en artikel 50 van de wet Arhi voldaan.

In het kader van het financiële toezicht en het Arhi toezicht is er het afgelopen jaar diverse malen overleg geweest. Ook is Gedeputeerde Staten zowel mondeling als schriftelijk ingelicht over de artikel 12 procedure.

BIJLAGEN

- I Samenstelling bestuur en kerngegevens gemeente Boarnsterhim**
- II Begrotingswijzigingen 2012**

Bijlage 1 Samenstelling bestuur en kerngegevens gemeente Boarnsterhim**Samenstelling gemeenteraad 2010-2014**

Leden van de raad	
Aantal	Namens
4	Gemeentebelangen
3	PvdA
3	FNP
2	CDA
2	VVD
2	D 66
1	Groen Links

Leden van het college van burgemeester en wethouders	
T. Baas	Burgemeester
M.Scheweer	Wethouder
Mw. H.J. de Haan-Laagland	Wethouder
Mw. M.A.J. Jager-Wöltgens	Wethouder
G. Heeringa	Gemeentesecretaris

Kerngegevens

A. Sociale structuur (op begrotingsbasis)	2009	2010	2011	2012	2013
Aantal inwoners	19275	19.342	19358	19335	19.384
waarvan: 0-4 jaar	979	977	911	875	889
4-12 jaar	2174	2177	2182	2180	2133
12-28 jaar	1390	1426	1414	1425	1473
18-65 jaar	12064	11958	11943	11800	11.704
65 jaar en ouder	2668	2804	2908	3055	3.185
Aantal periodieke bijstandsgerechtigden WWB	180	190	185	210	265
Aantal uitkeringsgerechtigden ingevolge: de wet I.O.A.W.	10	18	14	12	7
de wet I.O.A.Z.	3	5	5	5	2
Aantal tewerkgestelden in sociale werkgemeenschappen	86	85	83	86	81
B. Fysieke Structuur (op begrotingsbasis)	2009	2010	2011	2012	2013
Oppervlakte gemeente (in ha):	16859	16859	16858	16858	16858
waarvan: binnenwater (in ha)	1499	1499	1499	1499	1499
beschermde dorpsgezichten	6	6	6	6	6
Aantal woningen	8382	8344	8264	8407	8497
Aantal recreatie woningen				639	648
Lengte van de wegen (in km)	246	249	249	249	249
Lengte van de recreatieve fiets-, ruit- en wandelpaden (in km)	35,0	118	118	118	118
Lengte fiets- en voetpaden (in km)					
Lengte van de waterwegen (in km)	109				
Aantal ha. water waar de gemeente vaarwegbeheerder is		290	290	290	290
Aantal ha. openbaar groen (excl.begraafplaatsen, sportvelden en bossen)		191	191	294	294
Aantal ha. openbaar groen, buiten de bebouwde kom		130	130	153	153
Aantal ha. openbaar groen, binnen de bebouwde kom		61	61	141	141
Aantal ha. openbaar groen	67,4				

Bijlage 2

Begrotingswijzigingen 2012

Nummer	Omschrijving	Akkoord TPO	Datum TPO
1	Aanwending reserves bovenwijkse voorzieningen	Ja	12 jan'12/13 mrt'12
2	Investeringskredieten programmabegroting 2012	Ja	13 mrt'12
3	Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2012-2016	Ja	6 dec'11/16 jan'12/ 13 mrt'12
4	Verwerking rapport artikel 12 (2011)	Ja	20 dec'11/13 mrt'12
5	Voorstel aanpassen tarieven OZB 2012	Ja	13 mrt'12
6	Budgetoverheveling van 2011 naar 2012	Ja	13 mrt'12/18 apr'12
7	Bijstelling begroting 2012	Ja	13 mrt'12/ 18 apr'12
8	Aanleg P&R terrein Grou-Irnsum	Ja	24 apr'2012
9	Herziening grondexploitaties	Ja	18 apr'12
10	Voorjaarsnota 2012	Ja	25 mei 12
11	Advies begraafplaatsen	Ja	12 jun'12
12	Vervanging Sylsbrêge en recreatieve voorziening Jirnsum	Ja	3 jul'12
13	Najaarsnota 2012	Ja	9 okt'12
14	Krediet voorbereiding onderhoud bruggen	Ja	9 okt'12
15	Slotwijziging 2012	Ja	27 nov'12